

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 88g/2019

privind excepția de neconstituționalitate
a unor dispoziții din articolul 361 alin. (1) al Codului penal
(*confeccionarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale
false*)

CHIȘINĂU

14 mai 2019

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dnei Raisa APOLSCHII,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Corneliu GURIN,
dlui Artur REȘETNICOV,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *grețier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 26 aprilie 2019,
Înregistrată pe aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 14 mai 2019 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații” din articolul 361 alin. (1) al Codului penal, ridicată de către dl avocat Eugeniu Glușenco, în dosarul nr. 1-5/2019, pendinte la Judecătoria Anenii Noi.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională, pe 26 aprilie 2019, de către dl judecător Alexandru Bogdan de la Judecătoria Anenii Noi în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Anenii Noi se află cauza penală de învinuire a dlui Nicolai Ermurache de comiterea infracțiunii prevăzute la articolul 361 alin. (2) lit. b) [*Confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale, a imprimatelor, ștampilelor sau sigiliilor false*] din Codul penal.

4. Potrivit rechizitoriului, dl Nicolai Ermurache este învinuit că ar fi confecționat, împreună cu alte persoane neidentificate de către organul de urmărire penală, și că ar fi prezentat la angajare în cadrul Întreprinderii de Stat „Tighina” o diplomă de studii medii de specialitate falsă, conform căreia ar fi obținut calificarea de „agronom”. Acțiunile acestuia au fost încadrate de către procuror în dispozițiile articolului 361 alin. (2) lit. b) din Codul penal – „confecționarea, deținerea și folosirea unui document oficial fals, care acordă drepturi sau eliberează de obligații, acțiuni comise de către două sau mai multe persoane”. În susținerea acușării, procurorul a

anexat la materialele cauzei penale, între altele, copia pretinsei diplome false.

5. Pe 22 aprilie 2019, dl avocat Eugeniu Glușcenco, care apără interesele dlui Nicolai Ermurache, a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații” din articolul 361 alin. (1) al Codului penal.

6. Prin încheierea din aceeași dată, Judecătoria Anenii Noi a admis ridicarea excepției și a dispus trimiterea unei sesizări la Curtea Constituțională, în vederea soluționării excepției.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

8. Prevederile relevante ale Codului penal sunt următoarele:

Articolul 361 Confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale, a imprimatelor, ștampilelor sau sigiliilor false

„(1) Confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații, confecționarea sau vânzarea imprimatelor, ștampilelor sau a sigiliilor false ale unor întreprinderi, instituții, organizații, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare,

se pedepsește cu amendă în mărime de până la 650 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 150 la 200 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani.

(2) Aceleași acțiuni:

[lit. a) exclusă prin Legea nr. 277 din 18 decembrie 2008, în vigoare din 24 mai 2009]

b) săvârșite de două sau mai multe persoane;

[...]”

9. Prevederile relevante ale Legii nr. 982 din 11 mai 2000 privind accesul la informație sunt următoarele:

Articolul 6 Informațiile oficiale

„(1) În sensul prezentei legi, informații oficiale sunt considerate toate informațiile aflate în posesia și la dispoziția furnizorilor de informații, care au fost elaborate, selectate, prelucrate, sistematizate și/sau adoptate de organe ori persoane oficiale sau puse la dispoziția lor în condițiile legii de către alți subiecți de drept.

(2) În sensul prezentei legi, drept documente purtătoare de informații sunt considerate:

1) oricare din următoarele (sau o parte din acestea):

- a) orice hârtie sau alt material pe care există un înscris;
- b) o hartă, un plan, un desen, o fotografie;
- c) orice hârtie sau alt material pe care sunt marcaje, figuri, simboluri sau perforări care au un sens pentru persoanele calificate să le interpreteze;
- d) orice obiect sau material din care pot fi reproduse sunete, imagini sau înscrisuri cu sau fără ajutorul unui alt articol sau mecanism;
- e) orice alt înregistrator de informație apărut ca rezultat al progresului tehnic;

2) orice copie sau reproducere a purtătorilor de informații menționați la punctul 1) al prezentului alineat;

3) orice parte a unei copii sau reproduceri menționate la punctul 2) al prezentului alineat.

(3) Informațiile oficiale nedocumentate, care se află în posesia furnizorilor (persoanelor responsabile ale acestora), vor fi puse la dispoziția solicitanților în ordine generală.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. În argumentarea excepției de neconstituționalitate, autorul a invocat faptul că textul „documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații” din articolul 361 alin. (1) al Codului penal este imprevizibil. Legea nu stabilește semnificația noțiunii de „document oficial fals, care acordă drepturi sau eliberează de obligații”. În schimb, în practică, semnificația acesteia s-ar stabili printr-o interpretare extensivă defavorabilă acuzatului, *e.g.* cazul în care copia unei diplome de studii este considerată un document oficial, care acordă drepturi sau eliberează de obligații.

11. În opinia sa, prevederile contestate contravin articolelor 22, care garantează principiul legalității incriminării și al legalității pedepsei, și 23 alin. (2) din Constituție, care instituie exigențele standardului calității legii.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului penal, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către dl avocat Eugeniu Glușenco, în dosarul nr. 1-5/2019, pendinte la Judecătoria Anenii Noi. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații” din articolul 361 alin. (1) al Codului penal. Articolul 361 alin. (1) din Codul penal stabilește răspunderea pentru confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații, confecționarea sau vânzarea imprimatelor, a ștampilelor sau a sigiliilor false ale unor întreprinderi, instituții, organizații, indiferent de tipul de proprietate și de forma juridică de organizare.

16. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile contestate ar fi imprevizibile.

17. Condiția previzibilității este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, din chiar textul normei juridice pertinente, iar la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe sau cu ajutorul unor juriști profesioniști, care sunt acțiunile și omisiunile ce-i pot angaja răspunderea penală și care este pedeapsa care-i poate fi aplicată, în cazul încălcării unei norme (*Seychell v. Malta*, 28 august 2018, § 41).

18. Sub acest aspect, Curtea observă că în decizia Curții Supreme de Justiție din 20 martie 2014 (dosarul nr. 4-1ril-2/2014), pronunțată ca urmare a judecării recursului în interesul legii formulat de către Procurorul General cu privire la stabilirea modului unitar de interpretare și de aplicare a prevederilor articolului 361 alin. (1) din Codul penal, se menționează că prin „document oficial” trebuie de înțeles documentul care: 1) conține informații care au fost elaborate, selectate, prelucrate, sistematizate și/sau adoptate de organe ori persoane oficiale sau puse la dispoziția lor în condițiile legii de către alte subiecte de drept; 2) atestă faptul care are relevanță juridică; 3) circulă în cadrul unui sistem de înregistrare de evidență strictă și de control al circulației. Un asemenea sens a fost reținut din dispozițiile articolului 6 din Legea nr. 182 din 11 mai 2000 privind accesul la informație. Totodată, Curtea Supremă de Justiție a stabilit că, în contextul articolului 361 alin. (1) din Codul penal, documentul oficial fals trebuie să confere drepturi sau să scutească de obligații.

19. Curtea reține că, prin definiție, recursul în interesul legii este calea extraordinară de atac prin care instanța supremă asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii penale și de procedură penală [articolul 465¹ alin. (1) din Codul de procedură penală]. De asemenea, decizia pronunțată de către Curtea Supremă de Justiție ca urmare a judecării recursului în interesul legii este obligatorie [articolul 465⁴ alin. (2) din Cod].

20. În aceste condiții, Curtea constată că există repere obiective care ajută destinatarul și interpretul legii să prevadă sensul exact al textului contestat.

21. Mai mult, în § 55 din Hotărârea nr. 12 din 14 mai 2018, Curtea Constituțională a subliniat că noțiunea de „document oficial fals, care acordă drepturi sau eliberează de obligații”, utilizată în articolul 361 alin. (1) din Codul penal, are un conținut previzibil.

22. Curtea observă că, în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, procurorul învinuiește o persoană că ar fi confecționat, deținut și folosit un pretins document oficial fals, *i.e.* o diplomă de studii (a se vedea *supra* § 4), și nu o copie a diplomei în discuție, așa cum susține autorul excepției de neconstituționalitate. Faptul că procurorul a prezentat în susținerea acuzării, între altele, copia preținsei diplome false reprezintă un aspect legat de aprecierea probelor. Totuși, instanțelor de judecată le revine sarcina de a aprecia dacă probele sunt admisibile și care este ponderea acestora.

23. Având în vedere cele menționate *supra*, Curtea conchide că excepția de neconstituționalitate trebuie respinsă ca inadmisibilă.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații” din articolul 361 alin. (1) al Codului penal, ridicată de către dl avocat Eugeniu Glușcenco, în dosarul nr. 1-5/2019, pendinte la Judecătoria Anenii Noi.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

*Chișinău, 14 mai 2019
DCC nr. 69
Dosarul nr. 88g/2019*